

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 42 0 Rs 064736 23 Spp
Sarajevo, 21.11.2023. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, odlučujući o zahtjevu za rješavanje spornog pravnog pitanja Općinskog suda u Zavidovićima od 19.10.2022. godine, na osnovu odredbe člana 61. Zakona o parničnom postupku Službene novine F BiH“ broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) te odredbe člana 18. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta („Službeni glasnik BiH“ broj 66/12 i 40/14), u sjednici Građanskog odjeljenja održanoj dana 21.11.2022. godine donio je sljedeću:

O D L U K U

Usvaja se zahtjev Općinskog suda u Zavidovićima za rješavanje spornog pravnog pitanja, koje glasi:

“Da li se postupci za naknadu štete na radu ili u vezi sa radom, pokrenuti od strane radnika/zaposlenika, trebaju voditi (i kao takvi zavoditi u odgovarajuće upisnike) kao postupci u parnicama iz radnih odnosa (Rs upisnik) ili kao redovni parnični postupci (P upisnik).”

Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine izražava:

PRAVNO SHVATANJE

Postupci za naknadu štete na radu ili u vezi sa radom, pokrenuti od strane radnika/zaposlenika, predstavljaju sporove iz radnog odnosa i, kao takvi, trebaju se voditi (i kao takvi zavoditi u odgovarajuće upisnike) kao postupci u parnicama iz radnih odnosa (Rs upisnik).

O b r a z l o ž e n j e

Prilogom uz dopis od 19.10.2023. godine, koji je ovaj sud primio dana 23.10.2023. godine, Općinski sud u Zavidovićima dostavlja ovome sudu sve spise predmeta toga suda broj: 42 0 Rs 064736 23 Rs, u pravnoj stvari tužitelja: L.E., iz Z.,..., koga zastupaju punomoćnici Bakir Ljubović, Dženana Ljubović i Aida Ljubović, advokati iz Zenice, Ulica Sestara Ditrih broj: 2., radi naknade štete, v.v. 4.000,00 KM, radi pokretanja postupka radi rješavanja spornog pravnog pitanja.

Sporno pravno pitanje glasi:

“Da li se postupci za naknadu štete na radu ili u vezi sa radom, pokrenuti od strane radnika/zaposlenika, trebaju voditi (i kao takvi zavoditi u odgovarajuće upisnike) kao postupci u parnicama iz radnih odnosa (Rs upisnik) ili kao redovni parnični postupci (P upisnik).”

Navedeni zahtjev taj sud zasniva na činjenicama:

- tužitelj je sa tuženim zaključio Ugovor o radu broj: 1975-513-18-PA-01/21 od 11.10.2021. godine na neodređeno vrijeme po kojem je obavljao poslove radnog mjesta Referent za isključenje i naplatu u Sektoru za ekonomskofinansijske poslove,
- dana 12.04.2023. godine oko 12,40 sati tužitelj, prilikom obavljanja radnih zadataka u romskom naselju Dolovi, grad Zavidovići, napadnut je od strane više lica, pri čemu je zadobio više udaraca u predjelu glave, pri čemu je pretrpio fizičke bolove različitog intenziteta i pretrpio je strah različitog intenziteta, zbog čega potražuje nematerijalnu štetu u ukupnom iznosu od 4.000,00 KM, zasnivajući svoj zahtjev na odredbama čl. 93. Zakona o radu F BiH („Službene novine F BiH 26/16 i 89/18,
- navedeni predmet je u upisniku ovog suda zaveden kao postupak u parnicama iz radnih odnosa (Rs) pod gore navedenim brojem.

S obzirom da se predmetni zahtjev podnosi po službenoj dužnosti, u fazi prije dostavljanja tužbe na odgovor, stranke nisu iznosile navode o spornom pravnom pitanju, a sud, u smislu odredbe čl. 61b. st. 1. ZPP, navedeni zahtjev nije dostavljao strankama na izjašnjenje.

Razloge zbog kojih se sud obraća sa zahtjevom podnosilac zahtjeva zasniva na tome da pred tim sudom postoji veći broj predmeta, ne samo u momentu podnošenja ovog zahtjeva, već i ranije tokom godina, a za očekivati je i novi priliv ovakvih predmeta (isti slučaj je i sa drugim prvostepenim sudovima u Federaciji BiH), zbog čega postoji potreba da se zauzme stav o navedenom spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred prvostepenim sudovima.

Naime, postupci u parnicama iz radnih odnosa (Rs), propisani glavom XXVII ZPP-a, za razliku od redovnog parničnog postupka, predstavljaju poseban parnični postupak, koji zahtijeva hitno postupanje sudova (čl. 420. ZPP), kraći paricioni rok (čl. 421. ZPP), te kraći rok za žalbu (čl. 422. ZPP), zbog čega je veoma bitno, kako za sud, tako i za parnične stranke, po kojim pravilima će se voditi predmetni parnični postupci, čime se ukazuje na nužnost rješavanja spornog pravnog pitanja.

Prvostepeni sud iznosi sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja na način da je mišljenja da se postupci za naknadu štete na radu ili u vezi sa radom, pokrenuti od strane radnika/zaposlenika, trebaju voditi kao redovni parnični postupci (P upisnik).

Takvo svoje tumačenje sud obrazlaže činjenicom da je sama intencija zakonodavca kod propisivanja navedene glave XXVII ZPP-a i postupcima u parnicama iz radnih odnosa, bila da prvenstveno radnicima pruži brzu i efikasnu zaštitu u vezi sa njihovim pravima iz radnog odnosa (zasnivanje i prestanak radnog odnosa, ostvarivanje prava i obveza iz radnog odnosa itd.), jer od radnopravnog statusa radnika obično ovisi egzistencija njih i njihove porodice, zbog čega to zahtijeva hitno postupanje sudova po podnesenoj tužbi.

S druge strane, postupci za naknadu štete na radu ili u vezi sa radom, se suštinski ni po čemu ne razlikuju od bilo kojeg drugog postupka za naknadu štete, ne utiču na bilo koji način na radnopravni status radnika, koji ostaje nepromijenjen bez obzira na ishod spora po tužbi radnika za naknadu štete.

Takođe, zavođenjem i vođenjem ovih predmeta kao sporova u parnicama iz radnih odnosa (Rs), sudovi se odvrćaju i onemogućavaju da prioritarno rješavaju sporove koji su zaista hitni (zasnivanje i prestanak radnog odnosa, poništenje otkaza ugovora o radu, ostvarivanje prava i obveza iz radnog odnosa itd.), jer se navedeni predmeti dovode u isti status, iako se suštinski uopšte ne radi o istoj vrsti sporova. Na to upućuje i odredba čl. 93. st. 1. Zakona o radu, kojom je propisano da ako radnik pretrpi štetu na radu ili u vezi sa radom, poslodavac je dužan radniku naknaditi štetu po općim propisima obligacionog prava. Dakle, zakonodavac pri rješavanju navedenog pravnog pitanja upućuje na propise obligacionog prava (Zakona o obligacionim odnosima), čime se ukazuje da u ovakvim sporovima ne treba postupati kao u sporovima u parnicama iz radnih odnosa, već iste voditi kao redovne sporove. Na to upućuje i odredba čl. 93. st. 3. Zakona o radu, kojom je propisano da naknada plaće koju radnik ostvari zbog nezakonitog otkaza ne smatra se naknadom štete, čime zakonodavac ponovo pravi razliku između instituta naknade štete i instituta naknade plate, kao instituta radnopravnog zakonodavstva.

Po ocjeni prvostepenog suda, stekli su se uslovi da Vrhovni sud F BiH odluči po postavljenom zahtjevu, a radi pravilnog i jednoobraznog postupanja u ovim predmetima.

Odlučujući o navedenom zahtjevu na sjednici Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine odlučeno je da se usvaja zahtjev Općinskog suda u Zavidovićima za rješavanje ovog spornog pravnog pitanja, izražavajući navedeno pravno shvatanje.

Naime, postupci za naknadu štete na radu ili u vezi sa radom, pokrenuti od strane radnika/zaposlenika, predstavljaju sporove iz radnog odnosa i, kao takvi, trebaju se voditi (i kao takvi zavoditi u odgovarajuće upisnike) kao postupci u parnicama iz radnih odnosa (Rs upisnik).

Navedeno iz razloga što se radi o postupku u parnici u sporu tužitelja, kao zaposlenika, i tužene, kao poslodavca, radi naknade štete.

U Glavi XXVII - Postupak u parnicama iz radnih odnosa - član 419. ZPP-a navedene su odredbe koje se primjenjuju u parnicama iz radnog odnosa, pri čemu iz odredbi navedene Glave proizlazi određena terminološka distinkcija između parnica iz radnih odnosa i sporova iz radnih odnosa, iako se iz odredbi Glave XXVII ne može uopće razabrati koji su to postupci koji se odnose na parnice iz radnih odnosa, a o kojim se to postupcima radi, kada se radi o sporu iz radnih odnosa.

Iz navedene odredbe člana 419. ZPP-a vidljivo je da ovom odredbom nije utvrđeno da se jedino sporovi koje radnik pokreće prestankom ugovora o radu ili kolektivnim radnim sporovima, smatraju sporom iz radnog odnosa, jer se, po ocjeni ovoga suda, i navedeni sporovi

između radnika i poslodavca u procesnom smislu, smatraju parnicama iz radnih odnosa, pri čemu ni jedna odredba ZPP-a o postupku u parnicama iz radnog odnosa, ne određuje sadržaj pojma „parnica iz radnih odnosa“, odnosno „sporova iz radnih odnosa“.

Zakon o radu priznaje pravo radniku na sudsku zaštitu prava iz radnog odnosa, pri čemu se sudska zaštita prava iz radnog odnosa može odnositi na zaštitu individualnih odnosno kolektivnih prava iz radnog odnosa, što znači, zaštitu onih prava koja proizlaze iz ugovora o radu, odnosno kolektivnih ugovora, uključujući i pravo na naknadu štete koja proizlazi iz postupaka ili propuštanja poslodavca na radu ili u vezi s radom.

Prema tome, individualni radni spor uvijek je spor između poslodavca i jednog ili više zaposlenika, u kojem sporu se odlučuje o pravima i obvezama radnika i poslodavca, među koje obveze poslodavca, nedvojbeno, spada i obveza na naknadu štete uzrokovane radniku na radu ili u vezi s radom, a sukladno odredbi čl. 102. ZOR-a.

Stoga, po ocjeni Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, a i saglasno opće prihvaćenoj sudskoj praksi (npr. Rješenje Vrhovnog suda F BiH broj: 58 0 P 185425 21 Rev od 14.03.2023. godine), spor između radnika i poslodavca u vezi naknade štete zbog ozljede pretrpljene na radu, predstavlja individualni radni spor, odnosno, u procesnom smislu parnicu iz radnih odnosa, zbog čega je sud u postupku u sporovima iz radnih odnosa dužan primjenjivati odredbe Glave XXVII ZPP-a.

Dosljedno navedenom, kako se pokazuje opravdanost zaključka da je predmetno pravno pitanje od značaja za odlučivanje u većem broju predmeta u postupku pred Općinskom sudom u Zavidovićima, to je Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Federacije BiH, saglasno odredbi člana 61d. stav (1) ZPP-a, riješilo navedeno sporno pravno pitanje, na navedeni način.

Predsjednik Građanskog odjeljenja
Radenko Blagojević, s.r.